

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKĖJIMŲ ĮSTATYMO NR. IX-1596 2, 15, 64, 71, 72, 73 IR
75 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 28¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIO TVARUMO ĮSTATYMO NR. XI-
393 26¹, 26³, 116, 117, 118 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Teikiamu Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo Nr. IX-1596 2, 15, 64, 71, 72, 73 ir 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 28¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – MĮ projektas) atnaujinamas pagrindinės mokėjimo sąskaitos teisinis reguliavimas, siūloma sukurti interneto svetainę, kurioje būtų viešai skelbiami Lietuvoje veikiančių mokėjimo paslaugų teikėjų standartiniai mokėjimo paslaugų įkainiai, taikomi mažoms ir labai mažoms įmonėms. Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymo Nr. XI-393 26¹, 26³, 116, 117, 118 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – FTĮ projektas) parengtas į nacionalinę teisę perkeltiant 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2036, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 575/2013 ir Direktyva 2014/59/ES, kiek tai susiję su prudencine tvarka, taikoma pasaulinės sisteminės svarbos įstaigoms, kurios laikosi vienalaikio grupės dalies pertvarkymo strategijos, ir minimaliam nuosavų lėšų ir tinkamų įsipareigojimų reikalavimui vykdyti tinkamų priemonių netiesioginio pasirašymo metodu.

Teikiamų įstatymų projektų tikslai – sustiprinti pasauliniu mastu sistemiškai svarbių įstaigų (G-SII) grupių, kuriose taikoma vienalaikės grupės dalies pertvarkymo strategija, pertvarkymo, kai numatoma pertvarkyti kelis tos pačios grupės subjektus, teisinį reguliavimą, taip suderinant 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012, ir 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012, kurios nuostatos perkeltos į Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymą (toliau – FTĮ), nuostatas. MĮ projektu siekiama vartotojams sudaryti palankesnes sąlygas naudotis būtinausiomis mokėjimo paslaugomis. Reikalavimas papildomai informuoti apie galimybę pasinaudoti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga skatins gyventojus vertinti skirtingus įstaigų pasiūlymus ir pasirinkti jiems palankiausią. Taip pat siūloma nustatyti teisę priežiūros institucijai paskirti laikinąjį administratorių, taip užtikrinant mokėjimų rinkos stabilumą ir tęstinę veiklą. Be to, įstatymų projektais siekiama pašalinti įstatymuose pastebėtus teisinio reguliavimo trūkumus, kad būtų užtikrintas teisėkūros aiškumo principo laikymasis.

Kartu su įstatymų projektais teikiami susijusių įstatymų pakeitimų projektai:

1. Lietuvos Respublikos bankų įstatymo Nr. IX-2085 16, 52, 58 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BĮ projektas);
2. Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatymo Nr. VIII-1682 49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – CKUĮ projektas);
3. Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo Nr. XI-1868 15, 39 ir 43 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – EPEPIĮ projektas);
4. Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 102 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – FPRĮ projektas);
5. Lietuvos Respublikos įmonių, priklausančių finansų konglomeratui, papildomos priežiūros įstatymo Nr. IX-2387 12¹ ir 12² straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ĮPFKPPĮ projektas);
6. Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – LBĮ projektas);

7. Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymo Nr. XI-549 8, 33 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – MII projektas).

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė, tel. (8 5) 239 0174) Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus (vedėja Akvilė Kalantaitė, tel. (8 5) 239 0233) patarėja Joana Daukševič (tel. (8 5) 239 0171).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas (toliau – MĮ)

Galiojančiame MĮ numatyta, kad pareigą atidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą turi visos Lietuvos Respublikoje veikiančios kredito įstaigos (toliau – įstaigos), kurios teikia visą pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugų rinkinį (įskaitant tas, kurios neteikia tiesioginio debeto paslaugos).

MĮ numatyta, kokios paslaugos¹ sudaro pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą, o priežiūros institucijai (Lietuvos bankui) pavedama nustatyti konkretų pagrindinę mokėjimo sąskaitą sudarančių paslaugų rinkinį (nustatyti minimalų mokėjimo operacijų skaičių per mėnesį), kurį įstaiga privalėtų teikti už ne didesnę nei nustatytą maksimalų komisinį atlyginimą. Su mokėjimo sąskaitos tvarkymu susijusios paslaugos, lėšų mokėjimas, gautų mokėjimų įskaitymas ir mokėjimai naudojantis mokėjimo kortelėmis turi būti teikiami už nustatytą kainą neribojant operacijų skaičiaus. Kredito pervedimų, tiesioginio debeto ir grynųjų pinigų pasiėmimo paslaugų atveju priežiūros institucija, atsižvelgdama į rinkos tendencijas bei įvertinusi vartotojų mokėjimų įpročius ir poreikius, nustato minimalų operacijų skaičių ir vertę, kurie būtų pakankami įprastiems vartotojų mokėjimų poreikiams patenkinti.

Priežiūros institucijai taip pat pavedama kasmet nustatyti maksimalų komisinį atlyginimą už paslaugą. MĮ numatyta, kad maksimalus komisinis atlyginimas nustatomas remiantis 2 kriterijais: 1) nacionaliniu pajamų lygiu; 2) vidutiniais per vienus metus įstaigų imamais komisiniais atlyginimais, taikomais už su mokėjimo sąskaita susijusias paslaugas. Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į nustatytus kriterijus, patvirtino metodiką, pagal kurią kasmet apskaičiuojamas ir paskelbiamas maksimalus komisinis atlyginimas.

MĮ numatyta, kad asmenims, kuriems paskirta piniginė socialinė parama nepasiturintiems gyventojams pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga teikiama už komisinį atlyginimą, kuris yra lygus ne daugiau kaip pusei nustatyto maksimalaus komisinio atlyginimo.

Šiuo metu galiojančioje MĮ redakcijoje nėra reikalavimo dėl įkainių palyginimo interneto svetainės, skirtos verslo atstovams, tačiau įvirtinta standartinių mokėjimo paslaugų įkainių fiziniams asmenims palyginimo interneto svetainė, kurią šiuo metu administruoja Lietuvos bankas.

FTĮ

Pagal šiuo metu galiojančią nacionalinį ir Europos Sąjungos teisės aktų reguliavimą, vidiniam FTĮ nustatyto minimalaus nuosavų lėšų ir tinkamų įsipareigojimų dydžio reikalavimui (angl. *minimum requirement for own funds and eligible liabilities*) (toliau – MREL reikalavimas) vykdyti tinkamas finansines priemones privalo turėti pertvarkytinas subjektas – paprastai tai yra patronuojančioji įmonė. Šia taisykle siekiama užtikrinti, kad nuostolių padengimo ir rekapitalizavimo pajėgumą patronuojamajai įmonei (dukteriniam bankui) suteiktų jos patronuojančioji įmonė

¹ 1) mokėjimo sąskaitos atidarymas, tvarkymas ir uždarymas, taip pat šioms operacijoms įvykdyti reikalingos paslaugos; 2) lėšų įmokėjimas ir gaunamų mokėjimų įskaitymas į mokėjimo sąskaitą, taip pat šioms mokėjimo operacijoms įvykdyti reikalingos paslaugos; 3) grynųjų pinigų išėmimas iš mokėjimo sąskaitos valstybės narėse klientų aptarnavimo vietose ir (arba) iš bankomatų kredito įstaigos darbo arba ne darbo laiku, taip pat šiai mokėjimo operacijai įvykdyti reikalingos paslaugos; 4) mokėjimo operacijos naudojant mokėjimo kortelę, įskaitant mokėjimus internetu; 5) klientų aptarnavimo vietose arba kredito įstaigos internetinėmis priemonėmis atliekamų kredito pervedimų, įskaitant periodinius nurodymus, vykdymas valstybės narėse; 6) mokėjimo priemonių, įskaitant mokėjimo kortelę, išdavimas; 7) tiesioginio debeto operacijos.

(motininė įmonė), t. y. pertvarkytinas subjektas. Ta patronuojančioji įmonė MREL reikalavimui vykdyti tinkamas priemonės gali išleisti tiesiogiai arba netiesiogiai per kitus tos pačios pertvarkytinos grupės subjektus. Galimybė patronuojančiajai įmonei priemonės pasirašyti netiesiogiai per tarpinius subjektus buvo pagrįsta tuo, kad dėl prievolės laikytis vidinio MREL reikalavimo nebūtinai turėtų pasikeisti esami finansavimo šaltiniai bankų grupėse, kuriose finansavimas tokioms priemonėms įsigyti yra struktūrizuotas remiantis nuosavybės grandinėmis ir grupėje paskirstomas patronuojamosioms įmonėms per tarpinius subjektus, o ne tiesiogiai pagrindinių patronuojančiųjų įmonių (pertvarkytinų subjektų). Vis dėlto esamas teisinis reguliavimas neužtikrino būdo, kaip praktiškai taikyti vidiniam MREL reikalavimui vykdyti tinkamų priemonių netiesioginio pasirašymo metodą pertvarkytinose grupėse taikant netiesioginio pasirašymo grandines.

Pagal 2014 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 806/2014, kuriuo nustatomos kredito įstaigų ir tam tikrų investicinių įmonių pertvarkymo vienodos taisyklės ir vienoda procedūra, kiek tai susiję su bendru pertvarkymo mechanizmu ir Bendru pertvarkymo fondu, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, 7 straipsnio 2 dalį, Bendra pertvarkymo valdyba, Europos Sąjungos lygmens pertvarkymo institucija, yra įgaliota priimti Reglamente (ES) Nr. 806/2014 nurodytus sprendimus (pvz., sprendimus dėl pertvarkymo planų parengimo, MREL nustatymo, visus sprendimus dėl pertvarkymo) dėl svarbių įstaigų ir tarpvalstybinių grupių, o nacionalinės pertvarkymo institucijos (pagal FTĮ 2 straipsnio 9 dalį tokia institucija yra paskirtas Lietuvos bankas), laikydamosi Reglamento (ES) Nr. 806/2014 29 straipsnio, turi gyvendinti Bendros pertvarkymo valdybos sprendimus. Taip pat Bendra pertvarkymo valdyba, nustačiusi kitus negu Reglamento (ES) Nr. 806/2014 38 straipsnio 2 dalyje nurodytus pažeidimus, remdamasi šio reglamento 38 straipsnio 8 dalimi, gali rekomenduoti nacionalinėms pertvarkymo institucijoms imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas tinkamų sankcijų skyrimas pagal 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012, (toliau – Direktyva 2014/59/ES) 110–114 straipsnius ir atitinkamus nacionalinius teisės aktus.

Nacionalinės pertvarkymo institucijos, remiantis Reglamento (ES) Nr. 806/2014 7 straipsnio 3 dalimi, yra įgalios priimti Reglamente (ES) Nr. 806/2014 nustatytus sprendimus (pvz., sprendimus dėl pertvarkymo planų priėmimo ir sėkmingo pertvarkymo galimybės įvertinimo, sprendimus dėl pertvarkymo ir pertvarkymo priemonių taikymo) dėl įstaigų ir grupių, kurios nėra svarbios ir neveikia tarpvalstybiniu mastu. Nacionalinės pertvarkymo institucijos yra tiesiogiai atsakingos ir už MREL reikalavimo, kurį pagal Reglamento (ES) Nr. 806/2014 12 straipsnio 1 dalį turi nuolat vykdyti nurodyti subjektai ir grupės, nustatymą. Tas pats Reglamentas (ES) Nr. 806/2014 straipsnis įpareigoja nacionalines pertvarkymo institucijas, atliekant Reglamento (ES) Nr. 806/2014 nustatytas funkcijas, tarp jų ir nustatant MREL reikalavimą, remtis tiesiogiai taikomomis atitinkamomis šio reglamento nuostatomis. Kartu Reglamento (ES) Nr. 806/2014 12 j straipsnis nustato, kokie įgaliojimai suteikiami institucijoms MREL reikalavimo, nustatyto remiantis Reglamento (ES) Nr. 806/2014 nuostatomis, pažeidimų atvejais. Vienas tokių įgaliojimų yra nustatytas Reglamento (ES) Nr. 806/2014 12 j straipsnio e punkte – taikyti administracines sankcijas ir kitas administracines priemones pagal Direktyvos 2014/59/ES 110 ir 111 straipsnius.

Šiuo metu FTĮ, į kurią buvo perkelta Direktyva 2014/59/ES, nėra aiškiai nustatyta teisė nacionalinei pertvarkymo institucijai taikyti poveikio priemones už Reglamento (ES) Nr. 806/2014 reikalavimų pažeidimus.

Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymas (toliau – MII) ir Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymas (toliau – EPEPII)

Mokėjimo įstaigų, elektroninių pinigų įstaigų veiklos priežiūros praktika parodė, kad kartais yra būtinybė priežiūros institucijai priimti sprendimą skirti laikinąjį administratorių, kuris laikinai perimtų mokėjimo įstaigos, elektroninių pinigų įstaigos stebėtojų tarybos, valdybos ir administracijos vadovų įgaliojimus, o šių organų įgaliojimai būtų laikinai sustabdomi. Tačiau šiuo metu MII ir

EPEPII tokia galimybė nenumatyta ir priežiūros institucija neturi teisės paskirti laikinojo administratoriaus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

MĮ pakeitimai

MĮ projektu siūlomi toliau nurodyti pakeitimai dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos teisinio reguliavimo ir įkainių palyginimo interneto svetainės, skirtos mažoms ir labai mažoms įmonėms, įtvirtinimo.

Pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga

1. Pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos sudėtis ir jos peržiūra

MĮ projekte siūloma nustatyti konkrečius kriterijus, kaip nustatoma paslaugų, kurios turi būti teikiamos pagrindinės mokėjimo sąskaitos krepšelyje, apimtis. Kaip ir pagal šiuo metu galiojančią teisinį reguliavimą, galutinį paslaugų sąrašą nustatytų Lietuvos bankas, tačiau MĮ projekte nebenumatomas pavedimas Lietuvos bankui įvertinti, kokia paslaugų apimtis yra pakankama, kad būtų galima patenkinti įprastus vartotojo mokėjimo poreikius. Įstatymo lygmeniu įvardijamos paslaugos arba kriterijai, kuriais vadovaujantis nustatoma, kokia paslaugų apimtis pakankama būtiniausiems mokėjimo paslaugų poreikiams patenkinti, o Lietuvos bankas, remdamasis šiais kriterijais, apskaičiuoja galutinius dydžius.

MĮ projekte siūlomi paslaugų sąrašo pakeitimai:

- dėl teisinio aiškumo į atskirus punktus išskiriamos gaunamų mokėjimų įskaitymo į sąskaitą ir grynųjų pinigų įmokėjimo į sąskaitą paslaugos;
- nurodoma, kad gali būti išduodama mokėjimo kortelė arba kita mokėjimo priemonė, kuria galima atsiskaityti fizinėse prekybos ir (arba) paslaugų teikimo vietose. Į paslaugų sąrašą įtraukiama „kita priemonė“, jei rinkoje atsirastų kita nei mokėjimo kortelės alternatyva atsiskaityti prekybos ir paslaugų teikimo vietose – rinkoje vyksta įvairių pokyčių, todėl neturėtų būti susiaurinama pagrindinės sąskaitos paslaugos apimtis, numatant tik vieną konkrečią alternatyvą (mokėjimo korteles);
- patikslinama, kad kredito pervedimų paslauga apima ir momentinius kredito pervedimus. Atitinkamai MĮ projektas papildomas nauja sąvoka „momentinis kredito pervedimas“;
- nustatoma, kad už nustatytą maksimalų komisinį atlyginimą be papildomų komisinių atlyginimų pasiimamos grynųjų pinigų iš sąskaitos suma ir elektroninių pervedimų (kredito pervedimų ir tiesioginio debeto operacijų) skaičius apskaičiuojami taip, kad tenkintų 90 procentų Lietuvos gyventojų poreikius;
- nustatoma, kad kitų paslaugų sąrašė numatytų operacijų (pvz., grynųjų pinigų įmokėjimas į sąskaitą, gaunamų mokėjimų įskaitymas į sąskaitą, mokėjimai kortele arba kita mokėjimo priemone), kurios vykdomos už pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos komisinį atlyginimą, skaičius ir vertė neribojami;
- patikslinama, kad grynųjų pinigų paslaugos teikiamos užtikrinant pakankamą paslaugų teikimo vietų tinklą.

MĮ projekte taip pat siūloma, kad paslaugų sąrašas būtų atnaujinamas kas 3 metus. Kas 3 metus Lietuvos bankas turėtų apskaičiuoti, kokia pasiimama grynųjų pinigų suma ir koks pervedimų skaičius tuo metu tenkina 90 procentų Lietuvos gyventojų poreikius.

Atnaujinus paslaugų sąrašą, bus užtikrinama, kad siūloma paslauga būtų tinkama didžiajai daliai Lietuvos gyventojų. Konkretūs paslaugų, teikiamų už pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos komisinį atlyginimą, sąrašo sudarymo kriterijai užtikrina, kad sąrašas visuomet bus sudaromas remiantis tais pačiais principais, kurie yra aiškiai įvardijami įstatymo lygmeniu.

2. Pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos maksimalus komisinis atlyginimas ir jo peržiūra

MĮ projekte siūlomas maksimalaus komisinio atlyginimo už pagrindinę mokėjimo sąskaitą dydžio apskaičiavimo algoritmas. Pagal šiuos konkrečius nurodymus maksimalų komisinį atlyginimą apskaičiuos ir paskelbs Lietuvos bankas. Perskaičiavimas vykdomas kas 3 metus.

MĮ projekte siūloma, kad maksimalus komisinis atlyginimas būtų siejamas su minimaliąja mėnesine alga (toliau – MMA) ir pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos apimtys pokyčiais. Maksimalus komisinis atlyginimas lygus mažiausiam iš šių dydžių:

1) 0,108 procento MMA;

2) iki apskaičiuojamo naujo maksimalaus komisinio atlyginimo įsigaliojimo galiojantis maksimalus komisinis atlyginimas, padaugintas iš nustatytos pasiimamos grynųjų pinigų sumos ir pervedimų skaičiaus santykio. Šis santykis apskaičiuojamas taikant tokias proporcijas: grynųjų pinigų išėmimo sumos pokytis – $2/3$ dalys, pervedimų skaičiaus pokytis – $1/3$ dalis.

Kadangi maksimalus komisinis atlyginimas negali viršyti MĮ nustatytos MMA dalies, santykinis įkainis (palyginti su vartotojų pajamomis) nedidės. Taip pat užtikrinama, kad maksimalus įkainis nekis sparčiau, nei kinta pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos apimtis. Kartu šie rodikliai užtikrina saugiklį sparčiam mokėjimo paslaugų įkainių didėjimui.

2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/92/ES dėl mokesčių, susijusių su mokėjimo sąskaitomis, palyginamumo, mokėjimo sąskaitų perkėlimo ir galimybės naudotis būtiniausiomis savybėmis turinčiomis mokėjimo sąskaitomis nustatyta, kad nustatant įkainį reikia atsižvelgti į 2 kriterijus: 1) nacionalinį pajamų lygį; 2) vidutinius komisinius atlyginimus, taikomus už su mokėjimo sąskaita susijusias paslaugas.

Maksimalaus komisinio atlyginimo dydžio sąsaja su MMA užtikrina pirmojo Direktyvoje 2014/92/ES nustatyto kriterijaus laikymąsi, MMA pasirenkama kaip nacionalinį pajamų dydį atspindintis rodiklis. Antrojo kriterijaus (komisinis atlyginimas už mokėjimo paslaugas) įgyvendinimas užtikrinamas nustatant konkrečią MMA dalį. Koeficientas pasirenkamas taip, kad pirmą kartą po šio MĮ projekto priėmimo apskaičiuojant maksimalų įkainį jis atspindėtų įkainius rinkoje. Pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga yra panaši savo apimtimi (šiek tiek mažesnė) į daugelio kredito įstaigų šiuo metu siūlomus mokėjimo paslaugų planus. Dalis kredito įstaigų tokiam dažniausiai siūlomam planui nustato 2 įkainių lygius: vienas įkainis, kuriuo pasinaudoti gali bet kuris klientas, kitas – skirtas darbo užmokestį į sąskaitą toje įstaigoje gaunantiems asmenims. Atsižvelgiant į tai, kad vienas pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos tikslų yra užtikrinti paslaugų prieinamumą, finansinę įtrauktį, vertinami pigiausi pasiūlymai rinkoje – 3 pigiausi pasiūlymai šiuo metu kainuoja 1–1,10 Eur/mėn. Atitinkamai, nustatant maksimalų komisinį atlyginimą už pagrindinę mokėjimo sąskaitą, orientuojamasi į 1 Eur/mėn. dydį ir nustatomas 0,108 procento MMA dydis.

Perskaičiuojant maksimalų komisinį atlyginimą pagal sudėties pokytį, nustatyta grynųjų pinigų pasiėmimo sumos ir pervedimų skaičiaus pokyčio įtaka priskiriant jiems atitinkamai $2/3$ ir $1/3$ dalis. Ši proporcija parinkta atsižvelgiant į tai, kad grynųjų pinigų operacijos kredito įstaigoms paprastai kainuoja brangiau nei elektroniniai pervedimai, taip pat tokį santykį atspindi ir kredito įstaigų taikomi įkainiai už atskiras operacijas bei mokėjimo paslaugų sąnaudų tyrimai.

Kadangi konkretus maksimalaus komisinio atlyginimo apskaičiavimo algoritmas nustatomas MĮ, nebėra tikslinga numatyti pareigos priežiūros institucijai konsultuotis dėl maksimalaus komisinio atlyginimo apskaičiavimo tvarkos.

3. Pagrindinės mokėjimo sąskaitos sudėties ir maksimalaus komisinio atlyginimo peržiūros dažnumas

MĮ projekte numatoma retesnė – kas 3 metus – pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos sudėties ir maksimalaus komisinio atlyginimo dydžio peržiūra.

Naudojimosi mokėjimo paslaugomis apimtys nekinta taip sparčiai, kad būtų tikslinga pagrindinę mokėjimo sąskaitą peržiūrėti kas metus. Tą rodo ir pastarųjų metų patirtis. Nustatyta pagrindinės mokėjimo sąskaitos apimtis pirmaisiais teisinio reguliavimo galiojimo metais buvo aktuali ir vėlesniais metais. Lietuvos bankas kasmet įvertindavo, ar yra poreikis ją pakeisti, tačiau buvo konstatuojama, kad ji vis dar pakankama didžiajai daliai gyventojų. Atsižvelgiant į pokyčius rinkoje, pagrindinės mokėjimo sąskaitos sudėtis buvo atnaujinta patikslinant, kad kredito pervedimai apima ir momentinius kredito pervedimus.

Retesnė peržiūra taip pat reikš ir mažesnę administracinę naštą priežiūros institucijai – šiuo metu kasmet vertinamas poreikis keisti pagrindinės mokėjimo sąskaitos sudėtį, taip pat pagal nustatytą metodiką apskaičiuojamas maksimalus komisinis atlyginimas už paslaugą. Tiek sudėties, tiek ir įkainio pokyčiai kasmet būdavo nedideli: nuo 2017 iki 2023 metų pagrindinės mokėjimo sąskaitos krepšelio sudėtis buvo pakeista vieną kartą įtraukiant momentinius kredito pervedimus, bet nekeičiant konkretaus pervedimų skaičiaus ar pasiimamos grynųjų sumos, o maksimalus įkainis nebuvo keičiamas arba per metus buvo pakeistas keliais centais.

4. *Papildomas informavimas apie galimybę pasinaudoti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga*

Siekiant didesnio skaidrumo, MĮ projekte numatoma nauja pareiga mokėjimo paslaugų teikėjams vartotojus informuoti apie jų teisę pasirinkti kitus įstaigos pasiūlymus. Kai mokėjimo paslaugų teikėjai keičia vartotojams teikiamų su mokėjimo sąskaita susijusių paslaugų įkainius, kartu su pateikiama informacija apie pakeitimus jie turės vartotojus papildomai informuoti apie galimybę taikomą mokėjimo paslaugų kainodaros būdą (mokėjimas už kiekvieną paslaugą atskirai ar kažkuris konkretus mokėjimo paslaugų paketas) pakeisti į kitą mokėjimo paslaugų teikėjo siūlomą būdą, o pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą teikiančios kredito įstaigos papildomai lengvai suprantamais žodžiais, aiškia ir suprantama forma informuojamos apie galimybę pasinaudoti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga.

Toks pranešimas papildomai atkreips vartotojų dėmesį į tai, kad jie gali naudojamą kainodaros būdą pasikeisti į jiems palankesnę, taip pat primenama apie pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą, kuri yra reguliuojama ir parinkta taip, kad tenkintų daugelio gyventojų poreikius ir būtų teikiama už nedidelę kainą. Šia nuostata didinamas skaidrumas ir skatinamas vartotojų sąmoningumas pasirinkti, kas jiems geriausia.

Taip pat nustatoma, kad kredito įstaigos siūlydamos mokėjimo paslaugas turi į savo pasiūlymą įtraukti ir pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos alternatyvą.

5. *Kredito įstaigos, kurioms numatyta prievolė teikti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą*

MĮ projekte numatoma išplėsti kredito įstaigų, kurioms numatoma prievolė teikti pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą, ratą. Papildomai įtraukiamos ir tos, kurios neteikia grynųjų pinigų įmokėjimo į sąskaitą paslaugos.

Steigiasi nauji bankai, kurie orientuojasi į elektronines paslaugas ir ne visada sudaro sąlygas įmokėti grynuosius pinigus jiems nepriklausančiuose bankomatuose. Be to, grynųjų pinigų įnešimas nėra labai aktuali paslauga gyventojams (Lietuvos banko užsakymu atliekamų gyventojų apklausų dėl mokėjimo įpročių duomenimis, ši paslauga aktuali mažiau nei trečdaliui Lietuvos gyventojų), todėl jos (ne)teikimas neturėtų būti lemiantis veiksnys dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos teikimo.

6. *Lyginamoji interneto svetainė, skirta mažoms ir labai mažoms įmonėms*

MĮ projektu siūloma sukurti lyginamąją mokėjimo paslaugų įkainių interneto svetainę, skirtą smulkiajam verslui aktualių mokėjimo paslaugų įkainiams palyginti. Numatoma, kad interneto svetainę administruos Lietuvos bankas, jis taip pat nustatys reikalavimus, kokių paslaugų įkainiai turėtų būti skelbiami, taip pat informacijos pateikimo reikalavimus ir tvarką mokėjimo paslaugų teikėjams. Mokėjimo paslaugų teikėjai privalės pateikti Lietuvos bankui informaciją apie įkainius, taikomus mažoms ir labai mažoms įmonėms.

MĮ projektu siūlomi pakeitimai atitinka Direktyvos 2014/92/ES nuostatas dėl pagrindinės mokėjimo sąskaitos reguliavimo. Siūlomi pakeitimai nekeičia Direktyvos 2014/92/ES nuostatų esmės, o tik jas patikslina, kai valstybės narės turi teisę detalizuoti Direktyvos 2014/92/ES nuostatas.

MĮ projektu siūlomi pakeitimai aktualūs vartotojams, kasdien besinaudojantiems mokėjimo paslaugomis. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad mokėjimo paslaugų teikėjai, teikiantys pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugą, turės pasiruošti atlikti MĮ projekte siūlomą pareigą informuoti savo klientus apie siūlomas pagrindinės mokėjimo sąskaitos komisinius dydžius, siūloma nustatyti, kad įstatymas įsigalioję 2025 m. sausio 1 d. Taip pat siekiama komisinio dydžio nustatymo datą susieti

su MMA įsigaliojimo data, t. y. nustatyti, kad perskaičiuojamas komisinis dydis įsigaliojusių atitinkamų metų sausio 1 dieną, o ne lapkričio 1 dieną.

MĮ projektu taip pat siūloma nustatyti, kad pakeitimai, susiję su lyginamąja interneto svetaine, įsigaliojusių 2025 m. sausio 1 d., atsižvelgiant į tai, kad priežiūros institucija turi sukurti tokią svetainę.

FTĮ pakeitimai

FTĮ projektu siūlomi techniniai pakeitimai, numatant, kad pertvarkytiniams subjektams, įskaitant trečiųjų valstybių pertvarkytinus subjektus, kurie įsteigti Europos Sąjungoje ir kurie priklauso tai pačiai pasaulinės sisteminės svarbos įstaigai, būtų galima taikyti MREL reikalavimus.

Siekiant tinkamai įgyvendinti Reglamento (ES) Nr. 806/2014 nuostatas, susijusias su sankcijų skyrimu pagal Direktyvą 2014/59/ES, siūloma papildyti FTĮ 118 straipsnio 2 dalį – nustatyti naują poveikio priemonių taikymo pagrindą už Reglamento (ES) Nr. 806/2014 reikalavimų pažeidimus ir patikslinti su šiuo pakeitimu susijusias kitas FTĮ nuostatas.

FTĮ projektu siūloma, kad įsigaliojimo data būtų 2024 m. lapkričio 1 d.

MĮ ir EPEPII pakeitimai

MĮ ir EPEPII projektuose numatyta, kad laikinojo administratoriaus veiklos sąlygos, funkcijos ir jų apribojimai būtų nustatomi priežiūros institucijos ir laikinojo administratoriaus sudaromoje laikinojo administravimo sutartyje, laikinasis administratorius būtų skiriamas ne ilgesniam negu vienu metų laikotarpiui, išimtiniais atvejais šis terminas galėtų būti pratęstas vieną kartą ne ilgesniam nei vienu metų laikotarpiui, priežiūros institucija galėtų reikalauti, kad laikinasis administratorius priežiūros institucijos nustatytais terminais jai teiktų informaciją apie mokėjimo įstaigos, elektroninių pinigų įstaigos finansinę būklę ir savo atliktus veiksmus. Atkreiptinas dėmesys, kad laikinojo administratoriaus veiklos sutartis vertinama ne kaip ūkinės veiklos, tačiau kaip paslaugų sutartis, kuri sudaroma priežiūros institucijos ne vienašališkai, o sutartiniu pagrindu su laikinuoju administratoriumi. Bet koku atveju pasirašant sutartį su laikinuoju administratoriumi nustatomos specifinės jo veiklos sąlygos, funkcijos ir jų apribojimai atsižvelgiant į konkrečiai administruojamą subjektą.

Priežiūros institucijos ir laikinojo administratoriaus bendradarbiavimas turėtų būti grindžiamas pasitikėjimo santykiais ir priežiūros institucija, praradusi pasitikėjimą laikinuoju administratoriumi, turi turėti teisę atšaukti jį iš pareigų nenurodydama konkrečios atšaukimo priežasties. Todėl MĮ ir EPEPII projektuose numatyta, kad priežiūros institucija bet kuriuo metu gali pakeisti sprendimo dėl laikinojo administratoriaus paskyrimo nuostatas, taip pat bet kuriuo metu ir dėl bet kokios priežasties gali atšaukti laikinąjį administratorių.

Taip pat pastebėtina, kad identiškas laikinojo administratoriaus institutas jau taikomas Lietuvos Respublikos bankų įstatyme, Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatyme, taip pat Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatyme ir kituose finansų įstaigas reglamentuojančiuose įstatymuose, todėl siekiama išlaikyti vienodas šio laikinojo administratoriaus instituto nuostatas visuose finansų sektorių reglamentuojančiuose įstatymuose.

MĮ ir EPEPII projektuose taip pat numatyta, kad, paskyrus laikinąjį administratorių, mokėjimo įstaigos, elektroninių pinigų įstaigos stebėtojų tarybos, valdybos ir administracijos vadovų įgaliojimai galėtų būti ir nestabdomi, paskirtas laikinasis administratorius laikinai veiktų kartu su šiais organais, tačiau šiems organams prieš priimant konkrečius sprendimus ar imantis tam tikrų veiksmų bus būtina gauti laikinojo administratoriaus pritarimą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, MĮ ir EPEPII projektuose atsisakyta iš esmės identiškų nuostatų dėl laikinojo atstovo veiklos priežiūrai skyrimo.

Kadangi laikinojo administratoriaus paskyrimas gali sietis su kita poveikio priemone – licencijos galiojimo sustabdymu, MĮ ir EPEPII projektais taip pat siūloma nustatyti, kad, dėl nustatytų teisės aktų pažeidimų sustabdžius licencijos galiojimą, įstatymuose nebūtų nustatytas maksimalus terminas pažeidimams pašalinti, o priežiūros institucija kiekvienu atveju turėtų teisę

spresti, įvertinusi finansų rinkos dalyvio padarytų teisės aktų pažeidimų sunkumą, per kokį terminą laikinasis administratorius turėtų užtikrinti patikimą ir riziką ribojančią finansų rinkos dalyvio veiklą.

MĮ ir EPEPI projektuose siūloma įsigaliojimo data 2024 m. lapkričio 1 d. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nėra paskirta jokių atstovų veiklos priežiūrai, nėra poreikio nustatyti šių įstatymų įgyvendinimo pereinamųjų nuostatų.

Lietuvos Respublikos bankų įstatymo, Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatymo, Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo, Lietuvos Respublikos įmonių, priklausančių finansų konglomeratui, papildomos priežiūros įstatymo ir Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo pakeitimai

BĮ, CKUĮ, FPRĮ, ĮPFKPPĮ ir LBI projektais siūlomi techniniai pakeitimai, kuriais siekiama ištaisyti įstatymų trūkumus ir užtikrinti didesnę teisinį aiškumą. Šiais projektais siūloma nustatyti, kad jų įsigaliojimo data būtų 2024 m. lapkričio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

MĮ projektu numatyti pakeitimai sudarys vartotojams palankesnes sąlygas naudotis būtiniausiomis mokėjimo paslaugomis. Papildomo informavimo reikalavimas skatins gyventojus vertinti skirtingus įstaigų pasiūlymus ir pasirinkti jiems palankiausią.

MĮ projektu sumažinama administracinė našta priežiūros institucijai, nuostatas, susijusias su pagrindine mokėjimo sąskaita ir jos komisinio dydžio apskaičiavimu, perkeltiant iš įgyvendinamųjų teisės aktų į MĮ, taip panaikinant pareigą priežiūros institucijai kasmet nustatyti komisinį dydį.

MĮ projektas sudarys sąlygas smulkiojo verslo atstovams paprasčiau palyginti skirtingų mokėjimo paslaugų teikėjų taikomus komisinius atlyginimus. Tai sudarys geresnes sąlygas pasirinkti jiems tinkamiausią mokėjimo paslaugų teikėją ir mokėjimo paslaugas.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

MĮ projekto įgyvendinimas lems didesnę spaudimą kredito įstaigų teikiamų mokėjimo paslaugų įkainiams. Dėl to gali keistis ir nereguliuojamų (ne pagrindinės mokėjimo sąskaitos) mokėjimo paslaugų sąlygos, siekiant išlaikyti jų patrauklumą. Praplėtus pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugos teikėjų ratą, vartotojams didėja šios paslaugos pasirinkimas.

Interneto svetainė, skirta smulkiajam verslui, sudarys geresnes sąlygas pasirinkti verslininkams tinkamiausią mokėjimo paslaugų teikėją ir mokėjimo paslaugas.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Sąvoka „momentinis kredito pervedimas“ nustatyta tvarka suderinta su Valstybine lietuvių kalbos komisija.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Teikiamiems įstatymų projektams įgyvendinti bus parengti ir priimti Lietuvos banko teisės aktai.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektams rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektai buvo rengiami kartu su Lietuvos banko specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“

„Pertvarkymas“, „gaivinimas“, „pertvarkymo priemonės“, „gelbėjimas privačiomis lėšomis“, „mokėjimai“, „pagrindinė mokėjimo sąskaita“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
